

Człowiek bez barier

23 października 2012 roku na Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się jubileuszowa, dziesiąta gala konkursu „Człowiek bez barier”. Spośród piątki finalistów Kapituła Konkursu, pod przewodnictwem prof. Antoniny Ostrowskiej, przyznała ten zaszczytny tytuł **MARCINOWI KORNAKOWI**, założycielowi i prezesowi Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”.

KAJETAN PROCHYRA, TOMASZ PRZYBYSZEWSKI

Kornak odebrał statuetkę z rąk pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych – Jarosława Dudy. Wśród finalistów konkursu obok Marcina Kornaka znaleźli się mistrzyni paraolimpijska z Londynu Katarzyna Piekart, naukowiec i wynalazczyni prof. Marion Hersh, aktywista i rzecznik ds. osób niepełnosprawnych w Urzędzie Miasta Wrocławia Bartłomiej Skrzyński oraz Beata Andruszkiewicz, kierowniczka zespołu obsługi osób niepełnosprawnych w Urzędzie Miasta w Szczecinie.

Kapituła przyznała także tytuł dodatkowy – „Osobowość bez barier”, którym uhonorowano Janinę Ochojską, twórczynię Polskiej Akcji Humanitarnej. Nagrodę publiczności w głosowaniu internautów przyznano Beacie Andruszkiewicz.

Marcin Kornak urodził się w Bydgoszczy w 1968 roku. Jako piętnastolatek, po nieudanym skoku do wody, został sparaliżowany. Od tego momentu porusza się na wózku. Nie przeszkodziło mu to w karierze animatora muzycznej sceny niezależnej.

Gdy w Polsce zaczęło się pojawiać coraz więcej incydentów o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym, uznał, że musi zacząć działać. W roku 1992 założył pierwszą Grupę Anty-Nazistowską (GAN). Cztery lata później z jego inicjatywy powstało Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” – największa w Polsce organizacja monitorująca incydenty o charakterze rasistowskim, ksenofobicznym i faszy-

stowskim, a także prowadząca liczne kampanie społeczne na rzecz tolerancji i promocji wielokulturowości.

Najważniejszym efektem działań Kornaka jest *Brunatna Księga*, będąca kroniką zająć, incydentów na tle rasistowskim i ksenofobicznym oraz przestępstw popełnionych przez neofaszystów i skrajną prawicę. Do tej pory drukiem ukazały się dwa tomy tej publikacji – *Brunatna Księga 1987-2008* oraz *Brunatna Księga 2009-2010* (na początku 2013 r. ukazała się *Brunatna Księga 2011-2012* – dop. red.). Jest ona przede wszystkim źródłem wiedzy dla badaczy tematu oraz dziennikarzy. Gdy jednak tylko pobieżnie przekartkuje się zebrane przez niego materiały, trudno nie dostrzec, że zdarzenia, które w opinii publicznej są marginesem naszego życia społecznego, mają miejsce codziennie na terenie całego kraju.

„Całe życie byłem optymistą. Monitorując tego typu zjawiska, zdajemy sobie sprawę z tej ciemnej strony naszej rzeczywistości. Temu obrazowi nie można się jednak poddawać. Pierwszym krokiem ku temu, żeby taki stan rzeczy poprawić, jest świadomość” – mówił Marcin Kornak.

Dziś *Brunatna Księga* jest cenionym w Polsce źródłem informacji na temat prze-

Marcin Kornak
– „Człowiek bez barier 2012”

stępstw powodowanych nienawiścią na tle narodowym i etnicznym. Kolejne jej części publikowane są od 1994 roku na łamach magazynu „NIGDY WIĘCEJ”. Pismo to stanowi także przestrzeń dyskusji o problemie rasizmu i walce z ksenofobią.

„Marcin jest autorytetem – mówi Jacek Purski z „NIGDY WIĘCEJ”. – To jest mój szef, ale przede wszystkim mój przyjaciel. Do nas zwracają się młodzi ludzie z całej Polski, którzy chcą zaangażować się w walkę z rasizmem w swoich lokalnych grupach i środowiskach. Marcin ich cały czas prowadzi, koordynuje ich pracę i wyznacza nowe cele. Kiedy ich spotykam, zawsze mówią: «Marcin jest wyjątkowy»”.

Od kilkunastu lat „NIGDY WIĘCEJ” prowadzi akcję „Wykopmy Rasizm ze Stadionów”. Podczas turnieju Euro 2012 „NIGDY WIĘCEJ” z ramienia Europejskiej Federacji Piłkarskiej koordynowało program „RESPECT Diversity”. Głównym celem akcji jest świętowanie różnorodności i pokazanie, że piłka nożna łączy ludzi niezależnie od rasy, pochodzenia etnicznego, religii, narodowości, orientacji seksualnej, niepełnosprawności czy płci.

Jednym z najpopularniejszych w Europie symboli walki z ksenofobią stało się logo zainicjowanej przez Marcina Kornaka kampanii „Muzyka Przeciwko Rasizmowi” – czarno-biały odcisk dłoni. Znak ten trafił na naszywki, plakaty i płyty. Pod szyldem akcji wystąpiły m.in. zespoły Hey, Lao Che, Dezerter, Big Cyc, Izrael, Kapela ze Wsi Warszawa czy Pidżama Porno i setki innych. W ramach kampanii Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” wydało dwie płyty – *Muzyka Przeciwko Rasizmowi* oraz *Jedna Rasa – Ludzka Rasa*.

„Nie interesuje nas konfrontacja fizyczna. Nie utożsamiamy się z tego typu działalnością. Nie tędy dro-

ga. Jesteśmy organizacją ekspercką i na tym polu działamy” – mówił Marcin Kornak. „Najbardziej denerwuje mnie obojętność, uległość. To, że ktoś widząc tego typu zjawiska, przechodzi obok nich obojętnie, że nie denerwują go rasistowskie graffiti, swastyki nabazgrane na murach, że się na to godzi. A także to, że dobrze napisane prawo jest nieegzekwowane, a sprawcy czują się dzięki temu bezkarni”.

Marcin jest nie tylko działaczem społecznym, ale także poetą, autorem tekstów piosenek, scenariuszy komiksów, książek oraz komentatorem życia publicznego. Publikuje między innymi na łamach „Gazety Wyborczej”, „Polska The Times”, „Polityki”, „Wprost”, „Machiny”, „Midrasza”, „Dialogu”.

W 2011 roku za swoją działalność został odznaczony przez prezydenta Bronisława Komorowskiego Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

„Czy jest możliwy świat bez barier? Nie jestem na tyle naiwny, by móc w taki świat uwierzyć. Rzeczywistość składa się z elementów fajnych i niefajnych. Marzy mi się taka Polska czy taki świat, w którym te drugie elementy zepchnięte są na margines, a wszyscy mieliby do nich czytelny stosunek. Uważaliby, że to jest niedobre i należy się tego wystrzeżać. «Rzeczpospolita przyjaciół» – to byłoby fajne” – podkreślił „Człowiek bez barier 2012”. ■

Tekst w pełnej wersji ukazał się w publikacji

X „Człowiek bez barier”

Red. AGNIESZKA JĘDRZEJCZAK-SPRYCHA

Warszawa, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, 2012